

## EESTI VABARIIGI TERVISHOIU KOGUKULUDE ARVESTUS 1999

Tervishoiu kogukulude süsteem võimaldab teada saada:

- Kust raha tuleb – finantseerimise allikad
- Kuhu raha liigub – tervishoiuteenuste ja kaupade pakkujad
- Milliseid teenuseid ja kaupu pakutakse - funktsioonid

### 1. Tervishoiu kogukulude arvestuse meetoodika

Tervishoiu kogukulude arvestamisega alustati ministeeriumis 1999. aastal, kusjuures kasutati **Harvardi Ülikooli** ekspertide abi ja nende vastavat meetoodikat.

Kuna Harvardi meetoodika erineb siiski mõnes osas Euroopa maades kasutatavast Euroopa Majanduse ja Arengu Koostöö Organisatsiooni (OECD) meetoodikast, siis võeti 2000. aastal kasutusele **OECD meetoodika**.

Selle alusel on koostatud **kolm maatrikstabelit**:

- tervishoiu jooksvad kulud teenuste pakujate ja finantseerimise allikate lõikes;
- tervishoiu jooksvad kulud funktsioonide ja teenuste pakujate lõikes;
- tervishoiu jooksvad ja kogukulud funktsioonide ja finantseerimise allikate lõikes.

Põhiline erinevus kahe meetoodika vahel on see, et OECD meetoodika järgi kasutatakse tervishoiu kululiikide asemel tervishoiu **funktsionaalset klassifikatsiooni ICHA-HC**.

Kulude klassifitseerimine vastavalt funktsioonidele osutus küllaltki keeruliseks, kuna 1999. aasta kohta kogutavad tervishoiuasutuste aruanded ei kajasta kulusid funktsionaalses lõikes. Probleemi lahendamise osutus suures osas võimalikuks tänu Eesti Haigekassa abile, kes esitas kohustusliku ravikindlustuse eelarve vahendite laekumise ja kasutamise 1999. aasta finantsaruande kulude poole funktsionaalses lõikes. Kasutades OECD meetoodikas äratoodud funktsioonide selgitusi, püüti ka teiste tervishoiuasutuste kulutused näidata funktsionaalses lõikes.

Tervishoiu **finantseerimine** toimub vastavalt rahvusvahelisele klassifikatsioonile ICHA-HF. Selle rakendamisel probleeme ei tekkinud.

Tervishoiuteenuste **pakkumine** toimub vastavalt rahvusvahelisele klassifikatsioonile ICHA-HP.

OECD meetoodikale tuginev **tervishoiu kogukulude arvutamise skeem** on järgmine:

ICHA kood

|             |  |
|-------------|--|
| HC.1 – HC.4 | Isiku tervishoiu teenused                                  |
| HC.5        | Ambulatoorsetele patsientidele määratavad meditsiinitooted |
| TPHE        | Isiku tervishoiu kogukulud (=HC1 +...HC.5)                 |
| HC.6        | Preventsioon ja elanikkonna tervishoid                     |

|        |   |
|--------|---|
| HC.7   | Tervishoiu administreerimine ja tervisekindlustus |
| TCHE   | Tervishoiu jooksvad kulud kokku (=HC1 +...+ HC7)  |
| Invest | Investeeringud                                    |
| THE    | Tervishoiu kogukulud (=TCHE + Invest)             |

Seega sisaldavad isiku tervishoiu kogukulud isiku tervishoiu teenuseid ja ambulatoorsele patsientidele määratavaid meditsiinitooteid. Kui nendele juurde liita preventsoon ja tervishoiu administreerimine ja tervisekindlustus, siis saame tervishoiu jooksvad kulud. Lisades viimastele veel investeeringud, saamegi **tervishoiu kogukulud**.

OECD metoodika kohaselt ei kajastata tervishoiu kogukulude arvestuses ravikindlustuse hüvitisi ja teisi tervishoiuga seotud funktsioone (v.a - kapitalikulu). Statistikaameti valitsemissektori kulude arvestustes on kaasatud ka ravikindlustuse hüvitised ja seega tekib valitsemissektori kulutustes SKP-sse ja käesoleva metoodika järgi erinevus.

## 2. Tervishoiu kogukulude arvestuse andmeallikad

Keskhaigekassa kohustusliku ravikindlustuse eelarve vahendite laekumise ja kasutamise finantsaruanne.

Rahandusministeeriumi aruanne riigieelarve täitmise kohta.

Tervishoiukulutuste andmed üksikutelt ministeeriumidelt (Teede- ja Sideministeerium, Siseministeerium, Kultuuriministeerium, Justiitsministeerium, Kaitseministeerium).

Rahandusministeeriumi kohalike omavalitsuste eelarvete täitmise aastaaruanne.

Statistikaameti poolt läbiviidav leibkonna sissetulekute ja kulutuste uuring (leibkondade tervishoiukulutuste põhiline andmete allikas).

Kindlustusinspektsiooni elukindlustusseltside preemiate aruanded (leibkondade tervisekindlustuse kulutuste allikas).

Tervishoiuasutuste majandustegevuse 1999.a. aruanne (töödeldakse statistika ja analüüsi osakonnas).

Täiendavad andmed erinevatelt asutustelt töötajate kohustusliku meditsiinilise läbivaatuse, ravimite statistika, toidu, hügieeni ja joogivee kontrolli ning keskkonnatervise kontrolli kohta ("Medicover", Raviamet, Tervisekaitseinspektsioon, Tervisekaitselaboratoorium).

## 3. Tervishoiu jooksvate ja kogukulude arvestuse 1999. aasta analüüs



### 3.1. Tervishoiu jooksvate kulude finantseerimise allikad

TERVISHOIU JOOKSVAD KULUD TEENUSTE PAKKIJATE JA FINANTSEERIMISE ALLIKATE LÕIKES (tuh.krooni)

Tabel 1

| TEENUSTE PAKKIJAD/FINANTSEERIMISE ALLIKAD                          | Pakkujate koodid | Tervishoiu jooksvad kulud kokku | HF.1           | HF.1.1                          | HF.1.1.1      | HF.1.1.3            | HF.1.2                                | HF.2          | HF.2.2                                  | HF.2.3        | HF.2.5                    | HF.3          |
|--|------------------|---------------------------------|----------------|---------------------------------|---------------|---------------------|---------------------------------------|---------------|---|---------------|---------------------------|---------------|
|  |                  |                                 | ÜLDVALITSUS    | Üldvalitsus, va sots.kindlustus | Keskvalitsus  | Kohalik omavalitsus | Sotsiaalkindlustusfondid (haigekassa) | ERASEKTOR     | Erakindlustus (muu kui sots.kindlustus) | Leibkonnad    | Korporatsioonid (omatulu) | VÄLISMAAILM   |
| <b>HAIGLAD</b>   | <b>HP.1</b>      | <b>1754409</b>                  | <b>1739829</b> | <b>103470</b>                   | <b>83482</b>  | <b>19988</b>        | <b>1636359</b>                        | <b>14580</b>  |   | <b>14522</b>  | <b>58</b>                 |               |
| <b>AMBULATOORSE RAVI PAKKIJAD</b>                                  | <b>HP.3</b>      | <b>1559504</b>                  | <b>1301519</b> | <b>179799</b>                   | <b>131652</b> | <b>48147</b>        | <b>1121720</b>                        | <b>257985</b> |   | <b>253866</b> | <b>4119</b>               |               |
| Hambaravikeskused  | HP.3.2           | 463106                          | 246574         |                                 |               |                     | 246574                                | 216531        |   | 216531        |                           |               |
| Muud ravikeskused (taastusravi)                                    | HP.3.3           | 13094                           | 13094          |                                 |               |                     | 13094                                 |               |   |               |                           |               |
| Ambulatoorse ravi keskused   | HP.3.4           | 922784                          | 909906         | 47854                           |               | 47854               | 862052                                | 12878         |   | 12878         |                           |               |
| Meditsiini- ja diagnostika laboratooriumid                         | HP.3.5           | 28481                           |                |                                 |               |                     |                                       | 28481         |   | 24457         | 4024                      |               |
| Koduraviteenuste pakkujad  | HP.3.6           | 300                             | 300            | 300                             | 300           |                     |                                       |               |   |               |                           |               |
| Muud ambulatoorse ravi pakkujad                                    | HP.3.9           | 131740                          | 131645         | 131645                          | 131352        | 293                 |                                       | 95            |   |               | 95                        |               |
| <b>JAEMÜÜK JT. MED.TOODETE PAKKIJAD</b>                            | <b>HP.4.</b>     | <b>1045671</b>                  | <b>419868</b>  | <b>44917</b>                    | <b>42838</b>  | <b>2079</b>         | <b>374951</b>                         | <b>625803</b> |   | <b>394239</b> | <b>231564</b>             |               |
| Apteegid   | HP.4.1           | 954000                          | 386217         | 20217                           | 18138         | 2079                | 366000                                | 567783        |   | 337380        | 230403                    |               |
| Muud ravimite ja med.kaupade pakkujad                              | HP.4.2-4.9       | 91671                           | 33651          | 24700                           | 24700         |                     | 8951                                  | 58020         |   | 56859         | 1161                      |               |
| <b>RAHVATERVISE PROGRAMMIDEGA VARUSTAMINE JA ADMINISTREERIMINE</b> | <b>HP.5</b>      | <b>95346</b>                    | <b>95346</b>   | <b>28518</b>                    | <b>28518</b>  |                     | <b>66828</b>                          |               |   |               |                           |               |
| <b>ÜLDINE TERVISHOIU ADMINISTREERIMINE JA KINDLUSTUS</b>           | <b>HP.6</b>      | <b>209912</b>                   | <b>137363</b>  | <b>74480</b>                    | <b>64575</b>  | <b>9905</b>         | <b>62883</b>                          | <b>72549</b>  | <b>40000</b>                            | <b>30361</b>  | <b>2188</b>               |               |
| Tervishoiu administreerimine valitsuse tasandil                    | HP.6.1           | 76668                           | 74480          | 74480                           | 64575         | 9905                |                                       | 2188          |   |               | 2188                      |               |
| Sotsiaalkindlustuse fondid   | HP.6.2           | 62883                           | 62883          |                                 |               |                     | 62883                                 |               |   |               |                           |               |
| Erakindlustus  | HP.6.4           | 70361                           |                |                                 |               |                     |                                       | 70361         | 40000                                   | 30361         |                           |               |
| <b>KÕIK MUUD TEGEVUSHARUD</b>                                      | <b>HP.7</b>      | <b>448</b>                      |                |                                 |               |                     |                                       | <b>448</b>    |   |               | <b>448</b>                |               |
| Muu  | HP.7.9           | 448                             |                |                                 |               |                     |                                       | 448           |   |               | 448                       |               |
| <b>VÄLISMAAILM</b>   | <b>HP.9</b>      | <b>174986</b>                   |                |                                 |               |                     |                                       |               |   |               |                           | <b>174986</b> |
| <b>KOKKU</b>   |                  | <b>4840277</b>                  | <b>3693926</b> | <b>431184</b>                   | <b>351065</b> | <b>80119</b>        | <b>3262741</b>                        | <b>971365</b> | <b>40000</b>                            | <b>692988</b> | <b>238377</b>             | <b>174986</b> |

Finantseerimise **kolm põhilist allikat** tervishoius 1999.aastal olid:

|                                     |                    |       |
|-------------------------------------|--------------------|-------|
| üldvalitsus e valitsemissektor      | 3 693,9 mln krooni | 76,3% |
| erasektor                           | 971,4 mln krooni   | 20,1% |
| välismaailm (st välisabi ja laenud) | 175,0 mln krooni   | 3,6%  |

**Üldvalitsuse** kulutused omakorda jagunesid:

|                          |                    |       |
|--------------------------|--------------------|-------|
| keskvalitsus             | 351,1 mln krooni   | 9,5%  |
| kohalik omavalitsus      | 80,1 mln krooni    | 2,2%  |
| sotsiaalkindlustusfondid | 3 262,7 mln krooni | 88,3% |

**Keskvalitsuse** ehk riigieelarvest finantseeritavad kulutused tervishoiule moodustasid 9,5% üldvalitsuse kulutustest ehk 7,3% tervishoiu jooksvatest kulutustest. Riigieelarve kulutused langesid peamiselt (97%) Sotsiaalministeeriumile.

**Kohalike omavalitsuste** eelarvetest finantseeritavad kulutused moodustasid 2,2% üldvalitsuse kulutustest ehk 1,7% tervishoiu jooksvatest kulutustest. Kohalike omavalitsuste kulutused realiseeriti pakkujate lõikes põhiliselt läbi ambulatoorse ravi pakkujate (60,1%) ja haiglate (24,9%).

**Sotsiaalkindlustusfondide** (st Haigekassa) kulutused tervishoiule moodustasid suurima osa üldvalitsuse kulutustest – 88,3% ja ühtlasi suurima osa tervishoiule tehtud jooksvatest kulutustest – 67,4%. See tähendab sisuliselt, et Eesti tervishoiu suurimaks finantseerijaks on tööandjad, kes tasuvad töötajatele töö- või teenistuslepingu alusel makstud palgalt või muudelt tasudelt sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa (13%), mis laekub Haigekassasse läbi Maksuameti. Suurem osa sotsiaalkindlustuse rahast realiseeriti läbi haiglate – 50,2% ja ambulatoorse ravi pakkujate – 34,4%. Läbi apteekide realiseeritav soodusravimite osatähtsus oli 11,2%.

**Erasektori** osatähtsus oli 20,1% ja selle peamised kulutused (71,3% erasektori kulutustest ja 14,3% tervishoiu jooksvatest kulutustest) langesid leibkondade arvele (693 mln krooni e **480 krooni 1 elaniku kohta**).

Leibkondade kulutustele on lisatud ka 30,4 mln krooni tervisekindlustusele tehtud kulutusi. Leibkondade peamised kulutused pakkujate lõikes tehti jaemüügiastutuste kaudu ravimitele (48%) ja hambaravikeskuste ning füüsilisest isikust ettevõtjate kaudu hambaravile (30,8%).

**Korporatsioonide** kulutused moodustasid erasektori kulutustest 24,5% ja tervishoiu jooksvatest kulutustest 4,9%. Korporatsioonide all on näidatud ettevõtete omatulu arvel tehtud kulutusi tervishoiule (st peamiselt ravimid), samuti töötajate kohustusliku meditsiinilise läbivaatuse kulutused "Medicoveri" vahendusel (2,5 mln krooni). Peamise kululiigina on siin aga kajastatud kõigi muude tarbijate (k.a turistid) kulutused ravimitele – 228 mln krooni, mis moodustas korporatsioonide kulutustest 96%. See on arvestuslik näitaja, kuna puudub täpne aruandlus.

**Välismaailma** osatähtsus tervishoiu jooksvatest kulutustest oli ainult 3,6%, kusjuures peamise osa moodustas siin välislaen 171,5 mln krooni (98%).

### 3.2. Tervishoiuteenuste pakkujad



|  |                  |                |                |               |              |               |              |            |               |                |                |               |              |               |              |              |              |            |               |                |
|--|------------------|----------------|----------------|---------------|--------------|---------------|--------------|------------|---------------|----------------|----------------|---------------|--------------|---------------|--------------|--------------|--------------|------------|---------------|----------------|
| Radioloogilised uuringud                                 | HC.4.2           |                | 1783           |               |              |               |              |            |               | 1783           |                |               |              |               |              |              |              |            |               | 1783           |
| Kiirabi (katastroofimeditsiin)                           | HC.4.3           |                | 131645         |               |              |               |              |            |               | 131645         |                |               |              |               |              |              |              |            |               | 131645         |
| Kõik muud tugiteenused (terviseuuringud)                 | HC.4.9           |                | 1524           |               |              |               |              |            |               | 1524           |                |               |              |               |              |              |              |            |               | 1524           |
| <b>MED.KAUBAD<br/>AMBULATOORSETELE<br/>PATSIENTIDELE</b> | <b>HC.5</b>      |                |                |               |              |               |              |            |               |                | <b>1045671</b> | <b>954000</b> | <b>91671</b> |               |              |              |              |            |               | <b>1045671</b> |
| Ravimid ja muud med.mittekestuskaubad                    | HC.5.1           |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 958737         | 954000        | 4737         |               |              |              |              |            |               | 958737         |
| <i>Retseptiravimid</i>                                   | HC.5.1.1         |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 615000         | 615000        |              |               |              |              |              |            |               | 615000         |
| <i>Käsimüügiravimid (ka vaktsiinid)</i>                  | HC.5.1.2         |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 339000         | 339000        |              |               |              |              |              |            |               | 339000         |
| <i>Muud med. mittekestuskaubad</i>                       | HC.5.1.3         |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 4737           |               | 4737         |               |              |              |              |            |               | 4737           |
| Terap.vahendid ja muud med.kestuskaubad                  | HC.5.2           |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 86934          |               | 86934        |               |              |              |              |            |               | 86934          |
| <i>Prillid ja muud nägemistarbed</i>                     | HC.5.2.1         |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 53338          |               | 53338        |               |              |              |              |            |               | 53338          |
| <i>Ortopeedilised ja muud abivahendid</i>                | HC.5.2.2         |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 32435          |               | 32435        |               |              |              |              |            |               | 32435          |
| <i>Kõik muud meditsiinilised kestuskaubad</i>            | HC.5.2.9         |                |                |               |              |               |              |            |               |                | 1161           |               | 1161         |               |              |              |              |            |               | 1161           |
| <b>ISIKU TERVISHOJU TEENUSED JA KAUBAD KOKKU</b>         | <b>HC.1-HC.5</b> | <b>1754409</b> | <b>1556910</b> | <b>463106</b> | <b>13094</b> | <b>922783</b> | <b>25981</b> | <b>300</b> | <b>131645</b> | <b>1045671</b> | <b>954000</b>  | <b>91671</b>  |              |               |              |              |              |            |               | <b>4356990</b> |
| <b>PREVENTSIOON JA ELANIKKONNA TERVISHOID</b>            | <b>HC.6</b>      |                | <b>2595</b>    |               |              |               | <b>2500</b>  |            | <b>95</b>     |                |                |               | <b>95346</b> |               |              |              |              | <b>448</b> | <b>174986</b> | <b>273375</b>  |
| <b>TERVISHOJU ADMINISTREERIMINE JA RAVIKINDLUSTUS</b>    | <b>HC.7</b>      |                |                |               |              |               |              |            |               |                |                |               |              | <b>209912</b> | <b>76668</b> | <b>62883</b> | <b>70361</b> |            |               | <b>209912</b>  |
| <b>KOLLEKTIIVSED TERVISHOJU TEENUSED</b>                 | <b>HC.6-HC.7</b> |                | <b>2595</b>    |               |              |               | <b>2500</b>  |            | <b>95</b>     |                |                |               | <b>95346</b> | <b>209912</b> | <b>76668</b> | <b>62883</b> | <b>70361</b> | <b>448</b> | <b>174986</b> | <b>483288</b>  |
| <b>TERVISHOJU JOOKSVAD KULUD KOKKU</b>                   | <b>HC.1-HC.7</b> | <b>1754409</b> | <b>1559504</b> | <b>463106</b> | <b>13094</b> | <b>922783</b> | <b>28481</b> | <b>300</b> | <b>131740</b> | <b>1045671</b> | <b>954000</b>  | <b>91671</b>  | <b>95346</b> | <b>209912</b> | <b>76668</b> | <b>62883</b> | <b>70361</b> | <b>448</b> | <b>174986</b> | <b>4840276</b> |

Tervishoiuteenuste **põhilisteks pakkujateks** olid:

|   |                |       |
|---|----------------|-------|
| Haiglad   | 1 754,4 mln kr | 36,2% |
| Ambulatoorse ravi pakkujad                        | 1 559,5 mln kr | 32,2% |
| Jaemüük jt meditsiinivahendite pakkujad           | 1 045,7 mln kr | 21,6% |
| Rahvatervise programmid                           | 95,3 mln kr    | 2,0%  |
| Üldine tervishoiu administreerimine ja kindlustus | 209,9 mln kr   | 4,3%  |
| Välismaailm                                       | 175,0 mln kr   | 3,6%  |

Tervishoiuteenuste pakkujatest on suurima osatähtsusega **haiglad** (36,2% jooksvatest kulutustest tervishoiule). Haiglate kulutused **funktsioonide lõikes** tehti peamiselt raviteenustele haiglaravi näol (97,4%), kusjuures taastusravi osatähtsus oli vaid 2,6%.

**Ambulatoorse ravi pakkujate** osatähtsus oli 32,2% jooksvatest kulutustest tervishoiule, kusjuures ambulatoorse ravi keskused osutasid 59,2% ambulatoorse ravi teenustest, hambaravikeskused – 29,7% ja kiirabi 8,4%.

Ambulatoorse ravi pakkujad osutasid funktsionaalselt peamiselt raviteenuseid ambulatoorse ravi näol (90%), millest omakorda peamise osa moodustasid põhilised meditsiini ja diagnostikateenused (65,7%) ja hambaravi (29,7%).

**Jaemüügi ja teiste meditsiinivahendite pakkujate** kaudu osutati teenuseid 1045,7 mln krooni eest, mis on 21,6% jooksvatest kulutustest tervishoiule. Mainitud alaliigi **peamisteks pakkujateks** olid apteegid – 91,2%.

Apteekide ravimimüügi teenused **funktsioonide lõikes** jaotusid:

|                   |                |
|-------------------|----------------|
| retseptiravimid   | 615 mln krooni |
| käsimüügi ravimid | 339 mln krooni |

Retseptiravimid moodustasid 64,5% ravimite üldmahust.

**Rahvatervise programmide** kulutused olid (95,3 mln kr) 2% jooksvatest kulutustest tervishoiule, mis jaotusid **funktsioonide lõikes** mittenakkushaiguste tõkestamisele – 40,6%, nakkushaiguste tõkestamisele – 23,2% ja koolitervishoiule – 18%.

**Üldised tervishoiu administreerimise ja kindlustuse** kulutused olid 209,9 mln kr e 4,3% jooksvatest kulutustest tervishoiule, mis jagunesid enam-vähem võrdselt järgmiste pakkujate vahel:

|   |                 |
|---|-----------------|
| tervishoiu administreerimine valitsuse tasandil | 76,7 mln krooni |
| sotsiaalkindlustuse fondid (Haigekassa)         | 62,9 mln krooni |
| erakindlustus                                   | 70,4 mln krooni |

Funktsionaalses lõikes kujutavad mainitud kulutused endast peamiselt Sotsiaalministeeriumi ja tema hallatavate asutuste, aga samuti Keskhaigekassa tegevuskulusid ning erakindlustust.

**Välismaailma** osatähtsus pakkujana tervishoiu jooksvatest kulutustest oli 3,6% (175 mln krooni), kusjuures peamise osa (98%) moodustas siin välislaen. Siin on arvesse võetud ainult Sotsiaalministeeriumile suunatud välisabi ja -laen.





Tervishoiu kogukulude finantseerimise allikad

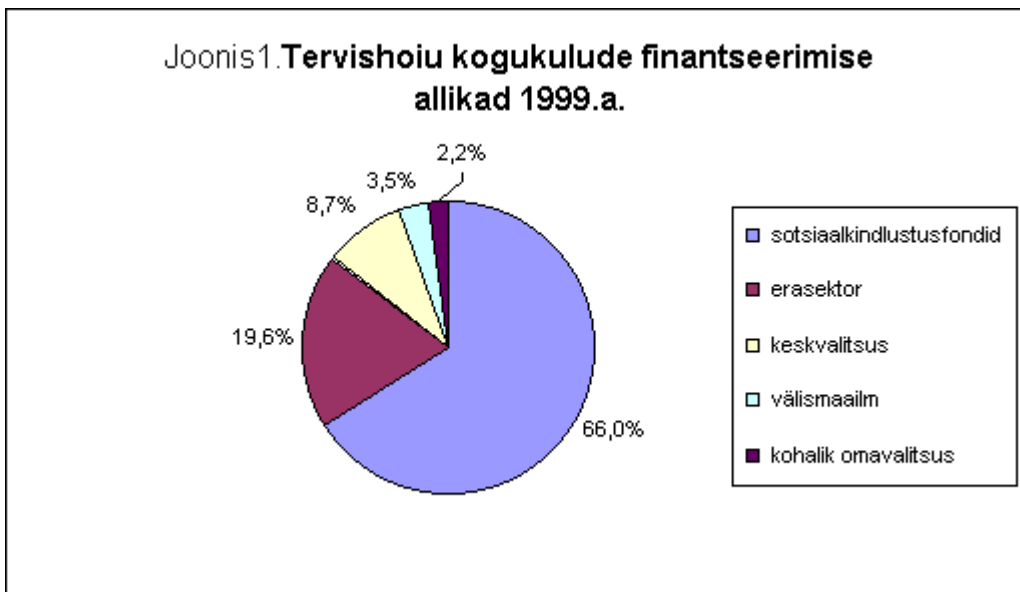
TERVISHOIU JOOKSVAD JA KOGUKULUD FUNKTSIOONIDE JA FINANTSEERIMISE ALLIKATE LÖIKES (tuh.krooni)

Tabel 3

| FUNKTSIOONID/FINANTSEERIMISE ALLIKAD   | Funktsioonide koodid | KOKKU          | HF.1           | HF.1.1                          | HF.1.1.1      | HF.1.1.3            | HF.1.2                                | HF.2           | HF.2.2                                  | HF.2.3        | HF.2.5                               | HF.3          |
|--|----------------------|----------------|----------------|---------------------------------|---------------|---------------------|---------------------------------------|----------------|---|---------------|--------------------------------------|---------------|
|  |                      |                | ÜLDVALITSUS    | Üldvalitsus, va sots.kindlustus | Keskvalitsus  | Kohalik omavalitsus | Sotsiaalkindlustusfondid (haigekassa) | ERASEKTOR      | Erakindlustus (muu kui sots.kindlustus) | Leibkonnad    | Korporatsioonid, tööandjad (omatulu) | VÄLISMAAILM   |
| <b>RAVITEENUSED, TAASTUSRAVI</b>   | <b>HC.1;HC.2</b>     | <b>3171411</b> | <b>2909404</b> | <b>151324</b>                   | <b>83482</b>  | <b>67842</b>        | <b>2758080</b>                        | <b>262007</b>  |   | <b>261949</b> | <b>58</b>                            |               |
| <b>PIKAJALINE HOOLDUSRAVI</b>  | <b>HC.3</b>          | <b>300</b>     | <b>300</b>     | <b>300</b>                      | <b>300</b>    |                     |                                       |                |   |               |                                      |               |
| <b>TERVISHOIU TUGITEENUSED</b>   | <b>HC.4</b>          | <b>139608</b>  | <b>131645</b>  | <b>131645</b>                   | <b>131352</b> | 293                 |                                       | 7963           |   | 6439          | 1524                                 |               |
| <b>MED.TOOTED AMBULATOORSETELE PATSIENTIDELE</b>   | <b>HC.5</b>          | <b>1045671</b> | <b>419868</b>  | <b>44917</b>                    | <b>42838</b>  | <b>2079</b>         | <b>374951</b>                         | <b>625803</b>  |   | <b>394239</b> | <b>231564</b>                        |               |
| Ravimid ja muud meditsiinilised mittekehtuskaubad  | HC.5.1               | 958737         | 390954         | 20217                           | 18138         | 2079                | 370737                                | 567783         |   | 337380        | 230403                               |               |
| Terapeutilised vahendid ja muud med.kehtuskaubad   | HC.5.2               | 86934          | 28914          | 24700                           | 24700         |                     | 4214                                  | 58020          |   | 56859         | 1161                                 |               |
| <b>ISIKU TERVISHOIUTEENUSED JA KAUBAD KOKKU</b>  | <b>HC.1.-HC.5</b>    | <b>4356990</b> | <b>3461217</b> | <b>328186</b>                   | <b>257972</b> | <b>70214</b>        | <b>3133031</b>                        | <b>895773</b>  |   | <b>662627</b> | <b>233146</b>                        |               |
| <b>PREVENTSIOON JA ELANIKKONNA TERVISHOID</b>  | <b>HC.6</b>          | <b>273375</b>  | <b>95346</b>   | <b>28518</b>                    | <b>28518</b>  |                     | <b>66828</b>                          | <b>3043</b>    |   |               | <b>3043</b>                          | <b>174986</b> |
| <b>TERVISHOIU ADMINISTREERIMINE JA RAVIKINDLUSTUS</b>                                    | <b>HC.7</b>          | <b>209912</b>  | <b>137363</b>  | <b>74480</b>                    | <b>64575</b>  | <b>9905</b>         | <b>62883</b>                          | <b>72549</b>   | <b>40000</b>                            | <b>30361</b>  | <b>2188</b>                          |               |
| <b>KOLLEKTIIVSED TERVISHOIUTEENUSED</b>  | <b>HC.6-HC.7</b>     | <b>483288</b>  | <b>232710</b>  | <b>102998</b>                   | <b>93093</b>  | <b>9905</b>         | <b>129712</b>                         | <b>75592</b>   | <b>40000</b>                            | <b>30361</b>  | <b>5231</b>                          | <b>174986</b> |
| <b>TERVISHOIU JOOKSVAD KULUD KOKKU</b>   |                      | <b>4840278</b> | <b>3693927</b> | <b>431184</b>                   | <b>351065</b> | <b>80119</b>        | <b>3262743</b>                        | <b>971365</b>  | <b>40000</b>                            | <b>692988</b> | <b>238377</b>                        | <b>174986</b> |
| KAPITALIKULU   | HC.R.1               | 109523         | 109523         | 106609                          | 80044         | 26565               | 2914                                  |                |   |               |                                      |               |
| <b>TERVISHOIU KOGUKULUD KOKKU</b>  |                      | <b>4949800</b> | <b>3803450</b> | <b>537793</b>                   | <b>431109</b> | <b>106684</b>       | <b>3265657</b>                        | <b>971365</b>  | <b>40000</b>                            | <b>692988</b> | <b>238377</b>                        | <b>174986</b> |
| Tervishoiuga seotud funktsioonid (memorandum)  |                      |                |                |                                 |               |                     |                                       |                |   |               |                                      |               |
| Tervishoiupersonali õpetamine ja koolitus  | HC.R.2               | 10466          | 10446          | 10446                           | 10446         |                     |                                       | 20             |   |               | 20                                   |               |
| Tervishoiualane uurimis- ja arendustöö   | HC.R.3               | 27737          | 27737          | 27737                           | 27737         |                     |                                       |                |   |               |                                      |               |
| Toidu, hügieeni ja joogivee kontroll   | HC.R.4               | 16000          |                |                                 |               |                     |                                       | 16000          |   |               | 16000                                |               |
| Keskkonnatervis  | HC.R.5               | 16000          |                |                                 |               |                     |                                       | 16000          |   |               | 16000                                |               |
| Mitterahalised hüvitised, mis on mõeldud haiguse või puudega toimetulekuks               | HC.R.6               | 11724          | 11724          | 11724                           | 11724         |                     |                                       |                |   |               |                                      |               |
| Tervishoiuga seotud rahaliste hüvitiste süsteemi administreerimine ja hüvitiste maksmine | HC.R.7               | 624705         | 624694         | 17446                           | 17446         |                     | 607248                                | 11             |   |               | 11                                   |               |
| Tervishoiuga seotud funktsioonid kokku   |                      | 706632         | 674601         | 67353                           | 67353         |                     | 607248                                | 32031          |   |               | 32031                                |               |
| <b>KÕIK KOKKU</b>  |                      | <b>5656432</b> | <b>4478051</b> | <b>605146</b>                   | <b>498462</b> | <b>106684</b>       | <b>3872905</b>                        | <b>1003396</b> | <b>40000</b>                            | <b>692988</b> | <b>270408</b>                        | <b>174986</b> |

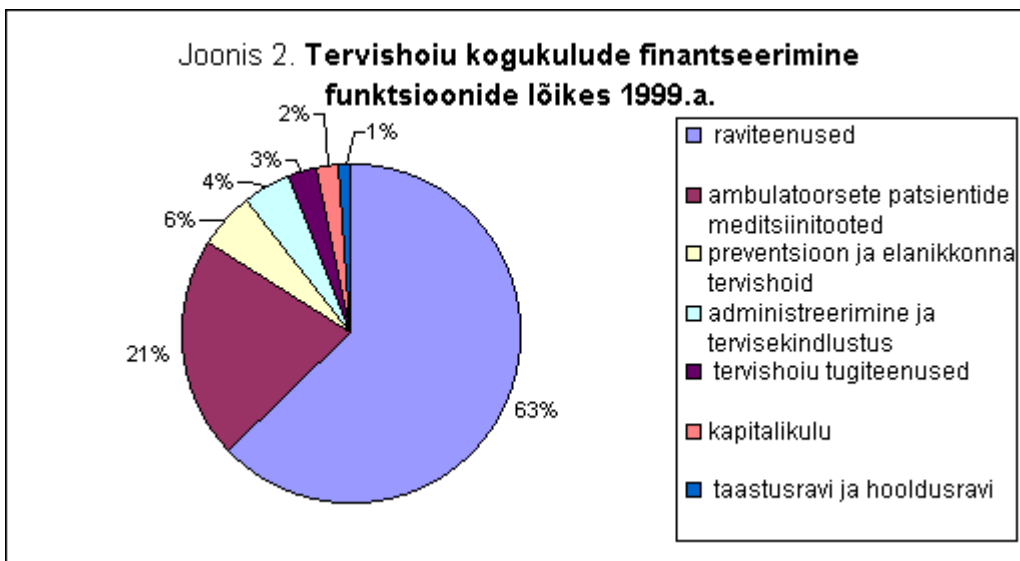
Tervishoiu kogukulude finantseerimisel oli **põhiliste finantseerimise allikate** osatähtsus järgmine (vt ka joonis 1):

|                          |                    |
|--------------------------|--------------------|
| üldvalitsus              | 3 803,5 mln krooni |
| sh keskvalitsus          | 431,1 mln krooni   |
| kohalik omavalitsus      | 106,7 mln krooni   |
| sotsiaalkindlustusfondid | 3 265,7 mln krooni |
| erasektor                | 971,4 mln krooni   |
| välismaailm              | 175,0 mln krooni   |

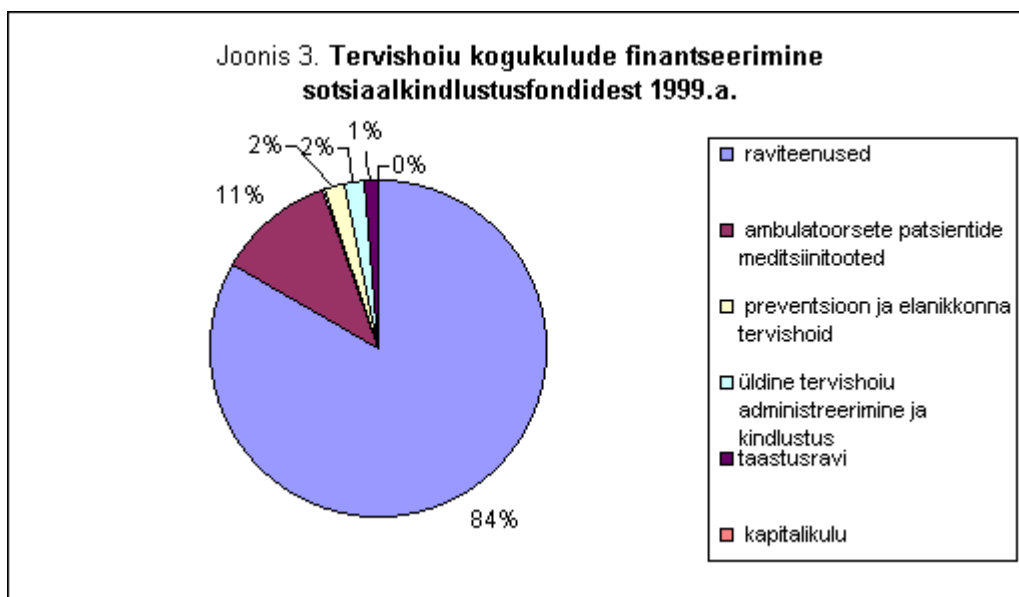


Jooniselt 1 nähtub, et põhilise osa (66%) tervishoiu kogukulude finantseerimisel võtavad enda kanda tööandjad nende poolt tasutud sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa näol.

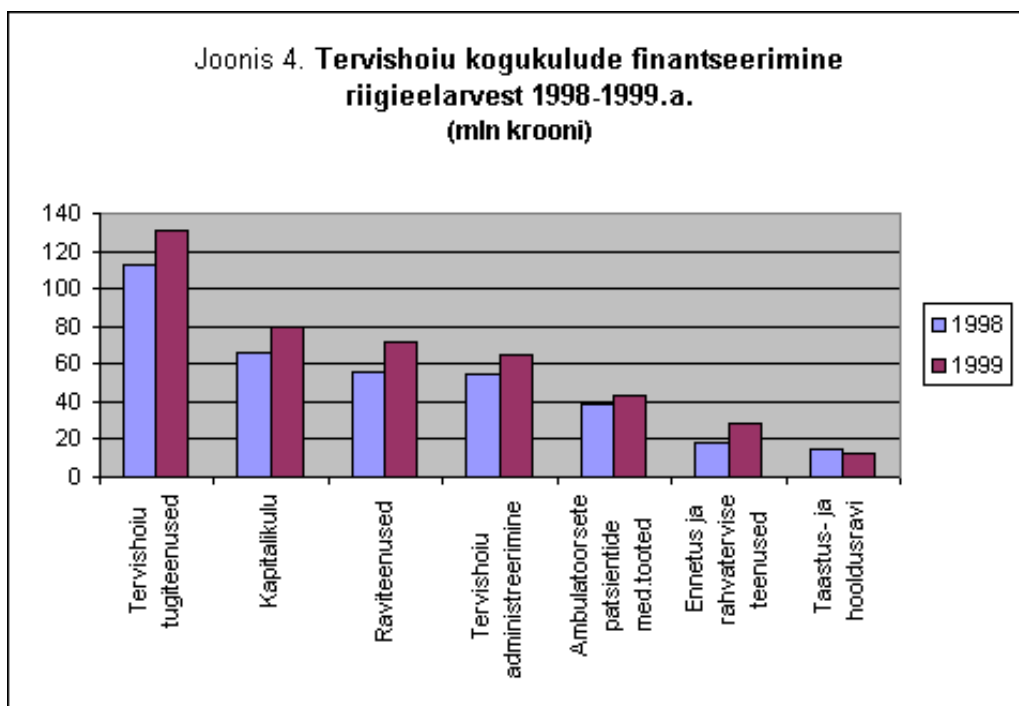
Kui vaadelda tervishoiu kogukulusid tervikuna **funktsioonide lõikes** (vt joonis 2), siis näeme, et selles lõikes on suurima osatähtsusega raviteenuste finantseerimine (63%) ja ambulatoorsete patsientide meditsiinitoode (21%).



Suurimaks finantseerimisallikaks nagu eespool mainitud olid **sotsiaalkindlustusfondid** (Haigekassa), mille kulutused **funktsionaalses lõikes** (vt joonis 3) tehti peamiselt raviteenustele (84%), mis jagunes omakorda haiglaravile – 59,2%, ambulatoorsele ravile – 32% ja hambaravile – 9,1%.



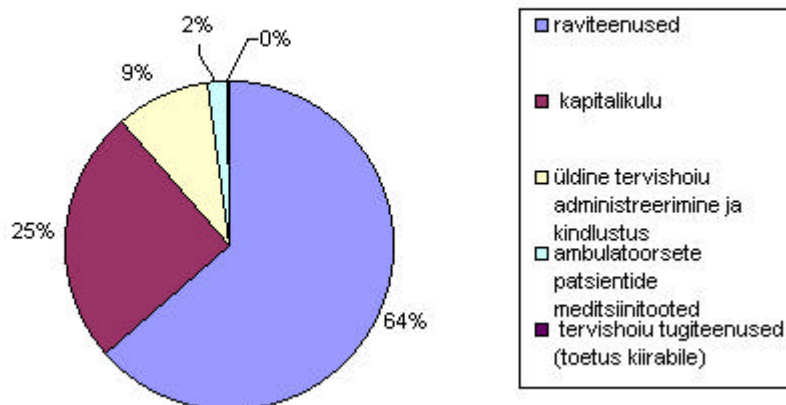
Tervishoiu kogukulude juures on üheks huvipakkuvamaks ja problemaatilisemaks finantseerimise allikaks **keskvalitsuse** ehk **riigieelarve** kaudu toimuv kulude katmine (1999.a. 8,7% kogukuludest). Toome siin võrdluseks ka 1998. aastal tehtud kulutused, kuigi need on arvestatud meetoodiliselt veidi erinevalt (Harvardi meetoodika), kuid on püütud kohandada käesolevale OECD meetoodikale (vt joonis 4).



Jooniselt 4 nähtub, et suurima osatähtsusega kulutused nii 1998. aastal kui ka 1999.aastal olid tervishoiu tugiteenused (st toetus kiirabile), kapitalikulu ja raviteenused (st ravikindlustuseta isikute vältimatu abi). Tervishoiu kogukulude finantseerimine riigieelarvest 1999. aastal võrreldes 1998. aastaga suurenes 19,4% (e 361,1 mln kroonilt 431,1 mln kroonini).

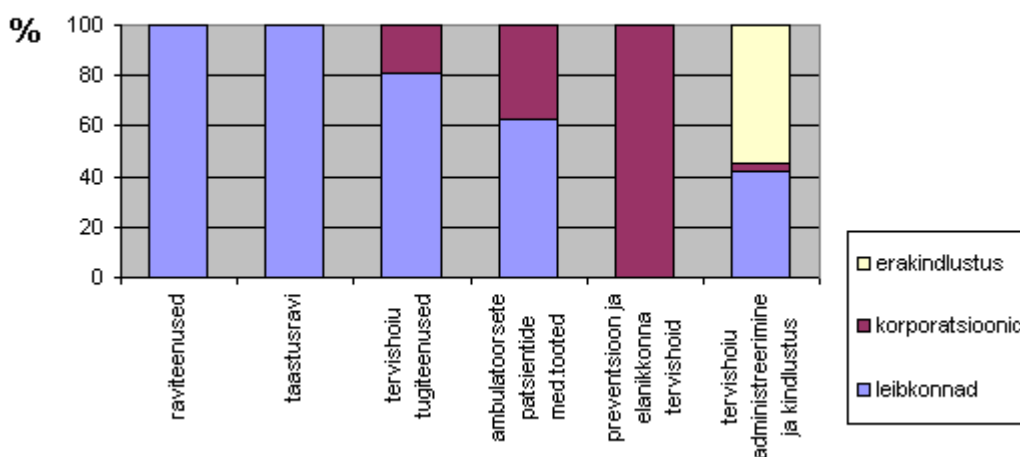
**Kohalike omavalitsuste** osatähtsus tervishoiu kogukulude katmisel oli 2,2%. Funktsioonide lõikes (vt joonis 5) olid suurima osatähtsusega kulutused raviteenused (64%) ja kapitalikulu (25%).

Joonis 5. Tervishoiu kogukulude finantseerimine kohalike omavalitsuste eelarvetest 1999.a.



**Erasektori** osatähtsus tervishoiu kogukulude finantseerimisel oli 1999. aastal 19,6%, kusjuures suurim osa kulutustest langes leibkondade arvele – 71% (vt joonis 6).

Joonis 6. Tervishoiu kogukulude finantseerimine erasektori poolt 1999.a.



Tervishoiu teenuste **funktsionaalses lõikes** langesid raviteenuste ja taastusravi kulutused peaaegu tervikuna leibkondade arvele. Tervishoiu tugiteenustest langes leibkondade arvele 81% ja ambulatoorsete patsientide meditsiinitoodetest – 63%. Kindlustusest langeb 43% leibkondade ja 57% erakindlustuse arvele (st töandjad kindlustavad oma töötajaid).

**Välismaailma** osatähtsus tervishoiu kogukulude finantseerimisel oli 1999. aastal 3,5%, kusjuures peamise osa moodustas siin välislaen (98%).

Tabelis 3 on ära toodud ka tervishoiuga seotud funktsioonid HC.R.2 – HC.R.7, mida aga ei arvestata juurde tervishoiu kogukulude üldsummale vastavalt OECD metoodikale. Seega käesoleva metoodika alusel ei kajastata tervishoiu kogukulude arvestuses ravikindlustuse hüvitisi (HC.R.7) ja teisi tervishoiuga seotud funktsioone (v.a HC.R.1 - kapitalikulu).

Analüüsi tulemusena selgus, et vabariigi tervishoiu kogukulud 1999. aastal olid **4949,8** mln krooni, mis moodustasid **6,6%** 1999. aasta sisemajanduse koguproduktist. Teisiti öeldes tehti iga elaniku kohta tervishoiu kulutusi aastas **3432 krooni** eest.

1998. aasta kohta teostatud tervishoiu kogukulude arvestuste kohaselt oli vastav näitaja 4 374 mln krooni, st 6% sisemajanduse koguproduktist ehk 3017 krooni ühe elaniku kohta aastas.

Kui sisemajanduse koguprodukt on kasvanud aastaga 2,8%, siis tervishoiu kogukulud kasvasid 1999. aastal võrreldes 1998. aastaga – 13,2% ja seda peamiselt raviteenuste arvel, kuna raviteenused suurenesid samas ajavahemikus 11,4%.

Tervishoiu kogukulude 1999. aasta analüüsi ja tervishoiuasutuste majandustegevuse 1999. aasta aruande alusel on välja arvestatud ja esitatud Maailma tervishoiuorganisatsioonile (MTO-le) viimase poolt nõutud näitajad, mis olid ka käesoleva töö esimeseks väljundiks.

MTO-le esitati 1999. aasta kohta järgmised näitajad:

|  |       |
|--|-------|
| tervishoiu kogukulude % SKP-st                               | 6,6%  |
| avaliku sektori tervishoiu kulude % tervishoiu kogukuludest  | 76,8% |
| kogu haiglaravi kulude % tervishoiu kogukuludest             | 35,4% |
| avaliku sektori haiglaravi kulude % kogu haiglaravi kuludest | 99,2% |
| kogu ravimikulude % tervishoiu kogukuludest                  | 22,7% |
| avaliku sektori ravimikulude % kogu ravimikuludest           | 49,5% |
| kogu kapitalikulude % tervishoiu kogukuludest                | 2,2%  |
| töötasu % avaliku sektori tervishoiu kuludest                | 35,9% |